

5. Панова, Г. С. Кредитная политика коммерческого банка [Текст] / Г. С. Панова. – М. : ДИС, 2004. – 356 с. – ISBN 966-624-011-2.

6. Примостка, Л. О. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] : Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2004. – 468 с. – ISBN 978- 966-96938-5-3

Журавльова Т.О.

кандидат економічних наук,
завідувач кафедри економіки та мо-
делювання ринкових відносин

Сулакова М.В.

студентка 4 курсу, напряму під-
готовки «Фінанси і кредит»

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

ІНВЕСТИЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

В умовах ринкової економіки з кожним роком зростає інтерес до питань інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку. Потреба інвестиційних операцій пов'язана з розширенням дохідної та клієнтської бази банку і створенням структури їх комплексного обслуговування, зміцнення конкурентної позиції банку на ринках та зниженням загального ризику банківської діяльності. Проте в нашій державі даний сегмент ринку ще не настільки розвинений, як в інших країнах, а, спираючись на останні події, інвестиційна діяльність банків має тенденцію до зниження. Враховуючи зазначене, на сьогодні особливої актуальності набувають питання діяльності вітчизняних банків на фондовому ринку, а також управління портфелем цінних паперів під час нестабільної ситуації в країні.

Метою статті є дослідження стану та динаміки портфеля цінних паперів банків України, а також розгляд основ інвестиційної діяльності вітчизняних банків та чинників, які впливають на інвестиційну діяльність банків та на формування їх портфеля цінних паперів.

Особливо актуальними у контексті розгляду питання інвестиційної діяльності банків стали роботи відомих вчених та економістів О.О. Вовчак, А.О. Спіфанов, Л.О. Коваленко, О.І. Лаврушина, Т.В. Майорова, І.В. Сало, А.А. Пересада та інші.

Банки як потужні інститути фінансового ринку, здійснюючи акумуляцію та подальше розміщення фінансових ресурсів на даному ринку України, виконують провідну роль у його функціонуванні. Водночас вони займають особливе місце серед інших суб'єктів інвестиційного процесу, адже вони виступають одним із основних постачальників джерел для фінансування інвестиційних проектів.

В Україні портфель цінних паперів, порівняно з кредитним портфелем, займає, як правило, незначну частку в активах банків. Однак зазначимо, що протягом останніх років загальна динаміка обсягів операцій банків із цінними паперами спрямована до зростання. Адже дані операції є невід'ємною складовою диверсифікації активів банку, способом формування власного і поповнення позикового капіталу [2].

Так, наприклад, за 2013-2015 роки більшість складових портфеля цінних

паперів банківської системи України мали тенденцію до зростання. За даний період найбільшу питому вагу в портфелі цінних паперів займали цінні папери на продаж, загальна сума та частка в структурі яких з кожним роком зростала. Їх питома вага коливалася від 72,39% до 87,90%. Найвищий рівень даного показника спостерігається у 2013 році – 87,90%, але найбільша сума цінних паперів на продаж у 2014 році – 134035834 тис. грн (82,48%) [1].

Проведення торгових операцій порівняно з інвестиційними значно відрізняються. Так у 2013 році відбулося зниження, в результаті торгів цінні папери становили найнижчу суму протягом аналізованого періоду – 9828977 тис. грн (7,14%) [1]. Проте у 2014 році торгів цінні папери збільшилися вдвічі і до- рівнювали 20285830 тис. грн (12,48%). Що ж стосується інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, то їх показники є найнижчими, але протягом аналізованого періоду, загальна сума зростала, крім 2014 року, а питома вага коливалася від 1,27 до 2,41% [1].

На діяльність банків, а тим більше на управління їх портфелем цінних паперів, впливає низка чинників, які несуть за собою як позитивні, так і негативні наслідки. Їх можна умовно поділити на внутрішні та зовнішні. До зовнішніх можна віднести [4]:

- економічне та політичне становище країни;
 - рівень інфляції;
 - ВВП;
 - рівень корупції в державі;
 - іноземні інвестиції в державу та в основний капітал;
 - курс національної валюти;
 - нормативно-правове регулювання на фондовому ринку;
 - доходи населення;
 - кількість угод на ринку цінних паперів та інше.
- У свою чергу до внутрішніх чинників віднесемо:
- статутний капітал;
 - кошти фізичних та юридичних осіб;
 - кошти банків;
 - цінні папери банку;
 - нестабільна ресурсна база банку;
 - кредитний портфель тощо [3].

Кожен із зазначених чинників має свій вплив на інвестиційну діяльність банківських установ.

За думкою експертів, в Україні немає належної державної підтримки банків як інвесторів на фондовому ринку. З метою розвитку інвестиційних операцій потрібна мотивація, наприклад, запровадження пільг з оподаткування й резервування у залежності від складу портфеля цінних паперів, який включає спекулятивний портфель та інвестиційний і, відповідно, отримує спекулятивний прибуток та прибуток від інвестицій.

Для подолання вищеперелічених проблем необхідно:

- підтримувати розвиток ринку банківських послуг, у тому числі інвестиційних;
- спиратися на досвід банків, які досягли успіху на даному ринку;
- стабілізувати політичний та економічний стан в країні;
- забезпечити залучення максимального обсягу власних інвестиційних ресурсів у реалізованих проектах;
- об'єднати українські інвестиційні банки в консорціуми за участю

зарубіжних банків, визнаних професіоналами у сфері інвестиційно-банківського бізнесу на міжнародному фінансовому ринку для успішнішого функціонування;

– залучити іноземних та вітчизняних інвесторів [1].

Також потрібно зазначити, що активна діяльність банків в інвестиційному напрямі багато в чому залежить від інноваційно-інвестиційного сектора ринкової економіки України. Особливо, спираючись на світовий досвід, що свідчить про використання новітніх інформаційних технологій та сучасних фінансових інструментів для забезпечення функціонування фондового ринку.

За думкою вахівців, відповідно до «Програми розвитку фондового ринку України на 2015–2017 роки» для підвищення ефективності регулювання ринку цінних паперів потрібно перш за все переглянути законодавчу базу в загальному, а також ту частину, яка пов'язана з фінансовим сектором [2].

Варто зазначити і те, що наша країна прагне вийти на рівень європейських країн, відповідно до цього, для покращення банківських операцій, пов'язаних з ринком цінних паперів, потрібно орієнтуватися на європейську модель управління фондовим ринком.

У роботі проаналізовано стан та динаміка портфеля цінних паперів банків України, розглянуто основи інвестиційної діяльності вітчизняних банків, а також запропоновані пропозиції щодо вдосконалення діяльності банків з цінними паперами.

Отже, в умовах ринкової економіки все більше зростає інтерес до питань інвестиційної діяльності банків. Від ефективності процесу управління портфелем цінних паперів банку залежить здатність банків отримувати прибуток, а також подальша їх діяльність на фондовому ринку. Сьогодні Україна все ще не отримала статусу країни, привабливої для великих інвестицій, а тим більше, через останні події, що відбуваються в державі більшість українських банків та іноземних інвесторів не зацікавлені у довгостроковому розміщенні своїх капіталів. Для покращення стану інвестиційної діяльності банків, а також забезпечення подальшого позитивного розвитку інвестиційних послуг банків в Україні необхідно, насамперед, вирішити як на макrorівні, так і на мікрорівні низку питань, зокрема таких, як: економічне та політичне становище держави, покращення нормативного регулювання банківської діяльності, залучення як вітчизняних, так і іноземних інвесторів.

Список літератури:

1. Дані фінансової звітності банків України за даними сайту Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category/cat_id=74208.
2. Квасницька Р.С. Банки як інвестори на фінансовому ринку: роль та статус / Р.С. Квасницька // Фінансовий простір. – 2015. – Вип. 3. – С. 15 – 40.
3. «Про цінні папери та фондовий ринок»: Закон України: [прийнятий Верховною Радою 23.02.2006 № 3480-IV: за станом на 06.11.2014] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.